Naczelne Dowództwo W. P.
Oddział II
~~Sekcja Wojsk.-Dyplomat.~~
/SZTAB GENERALNY/

Ew/4 Nr.7310/II

Warszawa, d. 27.lutego 1920~~xxx~~ 1919 r.

2649/5.

Raport Pełnomocnika
Wojsk.P.P.w Rzymie
Nr.199.

DO

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

w W a r s z a w i e.

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpis raportu Pełnomocnika Wojskowego P.P w Rzymie Nr.199 z dnia 7/2 b.r. dotyczący I° sytuacji politycznej ogólnej II° sprawy D'Annunzia.

2 załączniki:

Generał p.o.Szefa Sztabu:
Haller m.p.
Generał ppor.

Za zgodność:
Bołdeskiełyj

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L Dz. 2649/5 dnia 28/II 1920 r.
2 załącz. Wydział

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

POSELSTWO POLSKIE
W RZYMIE
PEŁNOMOCNIK WOJSKOWY

199

7 luty 20

DO NACZELNEGO DOWODZTWA W.P.
ODDZIAŁ II
W WARSZAWIE

# R A P O R T

Przy niniejszem przesyłamy jako załączniki:

1° Sytuacya polityczna ogólna.

2° Sprawa D' Annunzia.

3° Straż Państwowa.

4° Kadry Marynarki Wojennej Włoskiej.

Oryginał podpisał
E. Ev. Kaukowski
Generał Podporucznik

M. Tarnowski.
Porucznik.

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

POSELSTWO POLSKIE
W RZYMIE
PEŁNOMOCNIK WOJSKOWY

Raport N. 199 załącznik I .-

## SYTUACJA POLITYCZNA OGOLNA.

Od czasu rządòw Giolittiego przewazała w pojęciu administracji panstwowej zasada wciągnięcia do rządu wszystkiego co jest protestem, przeciwnikiem zasadniczym, partją wywrotną, by w ten sposòb obezwładnic akcję zewnętrzną sprowadzic te czynniki na prawo i uzyc jako narzędzie walki w polityce.

Do maximum doprowadził ten system dzisiejszy prezes ministròw – Nitti, przed ktòrym stanęły naraz trzy powazne zadania, od ktòrych natychmiastowego rozwiązania zalezy stanowisko rządu: jest to naprzòd sprawa t.zw. adrjatycka, następnie uspokojenie wewnętrzne kraju i zmniejszenie drozyzny produktòw pierszej potrzeby.

Przeglądnijmy te trzy punkty pojedynczo. W sprawie adrjatyckiej wewnętrzną bronią rządu jest cenzura, ktòrej zniesienia codzienie i z ogromnym uporem domagali się socjalisci. Trzeba przyznac, ze w tym względzie rząd naraził sobie wszystkie partje, nie zająwszy okreslonego stanowiska. Najgorszą przysługę oddał mu oczywiscie d'Annunzio, ktòry wystąpieniem swojem starał się to zdecydowanie stanowiska wywołac, jednak bezskutecznie. Rząd powołując się na załatwienie międzynarodowe tej sprawy, nie stanął ani po stronie nacjonalistòw, domagających się anektowania Fiume i natychmiastowej pomocy dla d'Annunzia, ani po stronie socjalistòw, nie chcących słyszec o zadnych wyprawach i aneksach i żądających jaknajprędzej zlikwidowania całej imprezy. Tymczasem pozwala się na aresztowanie dowòdcòw dywizji, jak o tem w specjalnym raporcie meldujęmy, na wykradanie armat z twierdz i podwodnych łodzi z portòw i zaledwie aresztami reaguje się na zaciągi, ktòrych emisarjusze d'Annunzia dokonują na prowincji. Oczywiscie ze względòw polityki zewnętrznej procedura ta jest najwygodniejszą.-

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

Trudniejszą i wielce skomplikowaną jest kwestja uspokojenia kraju. Tu juz nalezy sięgnąc do naszego założenia i skonstatowac, ze system wciągnięcia do rządy partji wywrotnych dał absolutnie negatywne wyniki. Wybory w tym duchu przeprowadzone dały jedną trzecią socjalistòw, przeciwnych rządowi, a najmniejsze pròby reagowania na to stanowisko dały jako rezultat dwa powazne strajki, zagrazające podstawom zycia ekonomicznego, a mianowicie strajk pocztowo telegraficzny i kolejowy, ktòre takze pòłsrodkami i ustępstwami ze strony rządu udało się załogodzic. Postępowanie to charakteryzuje jeszcze znamienniej aresztowanie znanego anarchisty-komunisty Henryka Malatest'y, ktòrego dla niewiadomych przyczyn natychmiast wypuszczono. Dziennik "Avanti" stał się juz zupełnie komunistyczno bolszewickim i umieszczając w ostatnim numerze z 7/II odezwę rezydujących w Wenecji reprezentantòw zagranicznych prasy sowieckiej Dugota i Sokołowskiego, ogłasza ze się zgadza na wszelkie teorje w niej zawarte, za wyjątkiem zmiany nazwy partji socjalistycznej na maksymalną. Na tego rodzaju oswiadczenia cenzura nie reaguje. Pozatem faktem jest, ze poufnie odbywa się wymiana not i korespondencja z rządem sowieckim. Mamy nadzieję w tych dniach przez jednego z deputowanych otrzymac niektòre kopje tych korespondencji. Dlatego tez byłoby bardzo waznem, unikając fantastycznych, kosztownych i zwykle kompromitujących sposobòw, zorganizowac jednak akcję wywiadowczą, ktòraby przy Misji, niewielkim stosunkowo kosztem mozna było ustanowic, korzystając z obecnego personelu.-

W parlamencie ze strony rządu na razie nie zarysowuje się zaden program, pròcz unikania, ze strony prezesa ministròw, /jak to miało miejsce w senacie/ wprowadzenia na dyskusję spraw drazliwych. W grupach parlamentarnych natomiast widac gwałtowną chęc interpelacji natychmiastowych. Ukonstytuował się statut partji demokratyczno-liberalnej, w ktòrym największą wagę kładzie

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

POSELSTWO POLSKIE
W RZYMIE
PEŁNOMOCNIK WOJSKOWY



się na dyscyplinę w partji, az do wykluczenia członka przy najmniejszem wykroczeniu. Partja nie ma leadera, ale komitet wybierany co szesc miesięcy.

Kwestja zmniejszenia cen na produkty zywnosciowe i pierwszej potrzeby znajduje się równiez w ostatniej fazie. Produkcja na wszystkich polach jest silnie zmniejszoną, z jednej strony bowiem hamują ją strajki, z drugiej, włoscianie dopuszczają się w wielu wypadkach, zupełnie bolszewickich naduzyc. Rządowi nie udało się wywołac ogòlnego porusznia, bo socjalisci tę grę zrozumieli i wolą częsciowymi zaburzeniami dązyc do ogòlnego przewrotu, wywalczając sobie parlamentarnie prawo do strajkòw , zagrazające podstawom państwowosci.

O "Straży Państwowej", waznym czynniku porządku, jakotez o kadrach prowizorycznych floty meldujemy w ~~osobnych raportach~~. następnych załącznikach.

POSELSTWO POLSKIE
W RZYMIE
PEŁNOMOCNIK WOJSKOWY

Oryginał podpisał
E. Katkowski
Generał Podporucznik
Członek Misji

A. Wrzosek
Tomczyk.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

POSELSTWO POLSKIE
W RZYMIE
PEŁNOMOCNIK WOJSKOWY

Raport N. 199 zał. 2 z dn. 4/2 20.

SPRAWA D' ANNUNZIA. –

D'Annunzio, którego awantura wchodziła w ostatnim czasie w stan chroniczny, robi wszelkie mozliwe wysiłki, zeby ją z tego stanu wyrwac i wprowadzic znowu na arenę polityczno-gazeciarską przez najrozmaitsze sztuki, które zakrawają juz na smiesznosc, a które rząd własnie do tej kategorji stara się sprowadzic, nawet kosztem pewnej godnosci panstwowej, byle uniknąc popularyzowania i jakiegokolwiek starcia, do którego d'Annunzio doprowadzic usiłuje.

W ostatnich dniach stycznia, powracającego automobilem gener. Nigrę, dowódcę 11-ej dywizji, trzymającej sektor frontu t.zw. "d'armistizio" zatrzymała banda ochotników d'Annunzia, złozona z dwunastu arditich, przy dwóch oficerach, zaaresztowała go i odstawiła do Fiume. Nawet na tak silną prowokację rząd nie zareagował, chcąc wszelkim kosztem doczekac załatwienia sprawy fiumańskiej na gruncie międzynarodowym, unikając zarazem mozliwych komplikacji, któreby pociągnąc lub utrudnic mogły pertraktacje.

Do faktów prowokacyjnych tego samego rodzaju zaliczyc nalezy sprawę trzech zołnierzy i dwóch oficerów d'Annunzia, aresztowanych 1/II 20. w Bari, dokąd przybyli w celu opanowania jednej ze stacjonujących tam łodzi podwodnych. Policja wpadła na trop spisku i zaaresztowała w jednym z hotelów oficerów i zołnierzy, skonfiskowawszy znajdujące się przy nich plany i papiery.

W ostatnich dniach rozeszła się w sztabie pogłoska o projektowanym desancie d'Annunzia w jednym z połudn.-wschodnich portów. Sprawdzic tego dotychczas nie moglismy, w kazdym razie wydane juz zostały rozkazy czujnosci i natychmiastowego meldowania o mogącej nastąpic tentatywie.

POSELSTWO POLSKIE
W RZYMIE
PEŁNOMOCNIK WOJSKOWY
Oryginał podpisał
E. Katkowski
Generał Podporucznik
Członek Misji

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

132